

'Energiewende' met vallen en opstaan

Achtergrond - 25 maart 2015 - Auteur: Wouter Meijer

Vier jaar geleden besloot de Duitse regering te stoppen met kernenergie en veel meer groene stroom te gaan produceren. Er moet geïnvesteerd worden én er moet oude ballast worden opgeruimd. Dat is duurder dan gedacht.

Stoppen met kernenergie betekent ook dat er letterlijk opgeruimd moet worden. Kerncentrales die dicht gaan, moeten worden afgebroken en het afval moet veilig worden opgeslagen. Uit onderzoek in opdracht van de Duitse regering blijkt [volgens Der Spiegel](#) dat de grote energiebedrijven daar niet genoeg geld voor hebben gereserveerd.

Volgens dat onderzoek zouden de concerns daar 36 miljard euro voor opzij hebben gezet, maar niemand weet of dat genoeg is. En vooral niet of het geld er over een tijdje nog is: voor een deel staat het niet op rekeningen, maar zit het vast in onroerend goed - waaronder opmerkelijk genoeg ook de kerncentrales. Die zijn over een paar jaar niets meer waard; zo verdwijnt ook het kapitaal.

Eon en RWE hebben allebei een schuld van meer dan 30 miljard euro. Een ander risico is dat de stroomproducenten zich opsplitsen en het deel dat de afbraak moet betalen, failliet gaat. Het [Handelsblatt legt uit](#) dat bijvoorbeeld Vattenfall de Duitse kernenergie loskoppelt van het Zweedse moederbedrijf. Als die Duitse dochter failliet gaat, kan de bondsregering het geld niet meer opeisen en betaalt de Duitse burger de kosten. En faillissementen zijn niet uitgesloten: de twee grootste Duitse stroomconcerns, Eon en RWE, hebben allebei een schuld van meer dan 30 miljard euro.

De coalitie van bondskanselier Merkel wil nog voor Pasen de belangrijkste knopen met betrekking tot de *Energiewende* doorhakken, meldt Der Spiegel, want er dienen zich nog meer problemen aan.

Gaat Beieren tegen de stroom in?

Zo ligt de deelstaat Beieren dwars bij de bouw van [nieuwe hoogspanningsleidingen](#). Er zijn enorme "*Strom-Autobahnen*" nodig om de elektriciteit die in het noorden wordt geproduceerd, naar Zuid-Duitsland te brengen. En dan vooral naar Beieren, waar veel minder windmolens staan dan in Noord-Duitsland. Op veel plekken is verzet tegen de *Monsterstromtrassen* Südlink

en Südost, die op enorme masten hoog over het Beierse landschap zouden gaan lopen. Overigens is er ook nog een derde grote hoogspanningsleiding gepland, van Emden in Nedersaksen naar Philippsburg in Baden-Württemberg. ([Bekijk hier de kaart van de Bundesnetzagentur met geplande hoogspanningsleidingen](#))

De tegenstanders van Sümlink en Südost hebben steun gekregen van de Beierse minister-president Horst Seehofer (CSU). [Weekblad Die Zeit](#) noemt hem daarom een *Wendehals*, een draaikont, want vier jaar geleden was hij óók voor het stoppen met kernenergie. Dat wilde toen een meerderheid, en Seehofer heeft een goed gevoel voor het humeur van zijn kiezers. Nu de *Energiewende* betekent dat er nieuwe hoogspanningsleidingen komen, kiest hij de kant van de burgers die de groene stroom niet hun landschap willen laten aantasten.

Seehofer heeft een goed gevoel voor het humeur van zijn kiezers

Maar de tijd dringt: in 2022 worden de laatste kerncentrales stilgelegd. Beieren heeft veel industrie en haalt 40 procent van de stroom uit zijn kerncentrales. Critici zijn bang dat de halsstarrigheid van Seehofer en de boze burgers langs de geplande routes de deelstaat veel geld gaan kosten. Windmolens vinden velen net zo lelijk als hoogspanningsmasten, dus wordt gedacht aan nieuwe gascentrales. Maar de energiebedrijven willen daar subsidie voor, of een hogere stroomprijs. In beide gevallen betaalt de consument nog meer voor zijn elektriciteit. Volgens *Die Zeit* zou de Duitse stroommarkt dan uiteenvallen in twee tariefgebieden, in het zuiden zou de stroom 10 procent duurder zijn dan in het noorden.

Vier jaar *Energiewende*

Duitsland besloot in het voorjaar van 2011 om te stoppen met kernenergie na de kernramp in het Japanse Fukushima. Dat was een echte *Wende*, een radicale ommekeer, want in de herfst van 2010 had de regering-Merkel nog besloten om juist langer door te gaan met kernenergie. Daarmee werd de *Atomausstieg* van de rood-groene regering uit 2000 teruggedraaid, die bepaald had om stap voor stap alle kerncentrales te sluiten. Maar nu kwam Merkel in 2011 alsnog terug op het besluit tot verlenging en gaf ze toe dat Fukushima haar standpunt over kernenergie rigoreus had veranderd. ([Bekijk hier de toespraak van Merkel in de Bondsdag op 9 juni 2011](#))

([Zie ook dit uitgebreid overzicht van de ontwikkelingen die aan de *Energiewende* voorafgingen](#))

Inmiddels haalt Duitsland 25 procent van de stroom uit zon, wind en biomassa

De *Energiewende* bestaat niet alleen uit het stoppen met kernenergie in 2022. Tegelijkertijd wordt er meer dan vroeger geïnvesteerd in duurzame energie. Inmiddels haalt Duitsland 25 procent van de stroom uit zon, wind en biomassa. Op zonnige dagen is het overdag zelfs wel eens genoeg om in de hele Duitse elektriciteitsbehoefte te voorzien. En verder wil Duitsland veel zuiniger aan gaan doen, tot 2050 moet het stroomverbruik gehalveerd worden. Dat moet een groot deel van de weggevallen kernenergie compenseren: wat je niet verbruikt hoef je ook niet te produceren.

Met vallen en opstaan

In de afgelopen jaren zijn steeds nieuwe problemen opgedoken als gevolg van de *Atomausstieg* van 2011. Het ligt eigenlijk niet in de aard van bondskanselier Merkel om zo snel een beslissing te nemen zonder door te rekenen wat de gevolgen kunnen zijn. Maar in dit geval is gekozen voor een proces van vallen en opstaan. Zoals bij de elektriciteitsprijs. Die is door de subsidie voor groene energie steeds hoger geworden. Producenten van zonne- en windenergie krijgen door het EEG (Erneuerbare-Energien-Gesetz) een gegarandeerde prijs en voorrang op het stroomnet. Die prijs wordt aan de consumenten doorberekend, waardoor de prijs voor energie steeds verder stijgt. Het aandeel belastingen en toeslagen bepaalt intussen meer dan de helft van de elektriciteitsprijs. In 2000 was dat nog een kwart. ([Bekijk hier uitgebreide vergelijkingen van de stroomprijzen](#))

De elektriciteitsprijs werd een belangrijk thema in de campagnes voor de bondsdagverkiezingen in 2013. Een grote meerderheid van de bevolking staat wel achter de *Energiewende*, maar wil er niet steeds meer voor betalen. Vooral de SPD speelde in op die onvrede en stelde voor om bedrijven meer mee te laten betalen en burgers minder. Maar uit een [onderzoek](#) van de Consumentencentrale in Noordrijn-Westfalen blijkt dat de prijzen voor huishoudelijk gebruik nog nauwelijks gedaald zijn, omdat de energiebedrijven steeds hogere marges berekenen voor de “kosten van de *Energiewende*”.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/10917/energiewende-met-vallen-en-opstaan>